

Quan aquest historiador i professor universitari va ficar-se en política ara fa poc més d'un any, poc s'imagina-va que avui estaria on està: liderant el procés de creació d'un nou partit polític. La seva missió és de fer confluïr Barcelona en Comú, Podem, Iniciativa per Catalunya, Esquerra Unida i Equo en una sola plataforma política preparada per competir electoralment contra l'"hegemonia conservadora". Després de fer públic el seu manifest "Crida per guanyar un país en comú", els *comuns* iniciaran aquest mes de gener el seu propi procés constituent.

—Diuen que estan creant un nou espai polític, un nou subjecte polític... Temen a la paraula partit?

—[Riu.] És una pregunta gairebé de semiòtica. És cert que no parlem de partit, però no és una decisió comunicativa. Al cap i a la fi, la fórmula jurídica serà la d'un partit polític. Però venim d'on venim i no volem reproduir rols tradicionals. Volem ser més aviat un moviment polític. En les confluències que hem protagonitzat ja hi ha hagut molt de moviment i poc de partit, malgrat haver-hi quatre partits dins.

—Què el diferenciarà de les sumes de sigles tradicionals?

—Com les confluències, el que busquem és que el tot sumi més que les parts. Les confluències han tingut èxit quan han estat capaces d'això. En Comú Podem jurídicament és una coalició, però la gent que vota En Comú Podem no vota una suma de partits polítics, sinó un nou espai polític. En la mesura que això ja ha passat, el que volem és que es converteixi en un nou espai polític. Entenem que hem de construir un instrument que vagi molt més enllà de la lògica electoral. Hem d'articular-nos com allò que la gent espera de nosaltres.

—Diuen que volen ser una alternativa a una "hegemonia conservadora",

XAVIER DOMÈNECH

«Si l'Estat està tancat, Catalunya està legitimada per traspassar l'ordenament jurídic»

El van fer ministre de la Plurinacionalitat d'un govern imaginari del PSOE amb Podem abans d'hora.

Finalment, la cosa va quedar en no res. Però Xavier Domènech (Sabadell, 1974) ja té uns altres maldecaps. Ara és l'arquitecte del nou "subjecte polític" –partit– dels 'comuns' a Catalunya. Comença l'entrevista com l'acaba: rient. Probablement en té motius, en el seu "espai polític" i fora d'aquest.

*Entrevista de Nicolas Tomás
Fotografies de Jordi Play*

la de l'antiga Convergència. La realitat, però, és que el PDECat avui podria ser la cinquena força electoral.

—Quan nosaltres parlem d'hegemonia, no parlem només de resultats electorals. L'hegemonia és quelcom més. Durant l'època daurada de la construcció de les polítiques socials a Europa, després de la Segona Guerra Mundial, no hi havia cap Govern socialdemòcrata governant. Per què va passar? Perquè hi havia una hegemonia d'unes determinades idees i d'un pacte social.

Quan diem que a Catalunya hi ha hagut una hegemonia convergent, també podem parlar de resultats electorals: du-

rant 30 dels últims 36 anys el president ha estat convergent. Déu n'hi do! En termes electorals no hi ha cap altre partit que s'hi hagi apropat ni somiat. Ara bé, fins i tot avui, traient els pitjors resultats de la seva història en les dues últimes eleccions, el president és convergent. És més: el president convergent no es va presentar ni com a candidat a president. Això expressa, més enllà de l'evident crisi electoral, una hegemonia conservadora en aquest país.

Tu pots presentar-te a unes eleccions, guanyar-les i no tenir l'hegemonia. El tripartit expressa això. L'hegemonia té a veure amb valors, referents, mitjans de

comunicació, però també amb la capacitat de fer projectes alternatius de país. Per això parlem d'una hegemonia convergent que encara existeix i diem que hem de guanyar un país.

—Però, amb les enquestes a la mà, ja té els dies comptats. ERC no sembla disposada a repetir la fórmula de Junts pel Sí, i menys amb el PDECat al capdavant.

—Tothom sabia que Esquerra Republicana es volia presentar sola a les eleccions del 27S, però no ho va fer. És molt probable que ERC hagués guanyat aquelles eleccions, i tanmateix el president és convergent. ERC no s'ha constituït com una alternativa a l'hegemonia conver-

→ gent. De fet, l'estratègia que segueix és intentar aconseguir els votants convergents assemblant-se cada cop més a les polítiques de l'antiga Convergència. Això és l'hegemonia.

Hi ha unes eleccions franceses que Jean-Marie Le Pen va perdre, però va dir que havia guanyat, perquè el seu programa era el programa dels qui havien guanyat. El cas d'Esquerra i Convergència és la màxima expressió de com electoralment Convergència està en crisi

però continua mantenint una hegemonia molt forta. Esquerra Republicana ha acabat acceptant el marc de joc de Convergència.

—I vostès volen ocupar l'espai que tradicionalment havia ocupat el PSC?

—No, no. L'espai de les esquerres sempre ha estat molt plural. Creiem que hem de construir una alternativa d'esquerres que expressi els valors de la nova època, però que sigui un espai molt ampli que doni cabuda a l'esquerra més

alternativa i fins al que s'ha anomenat l'esquerra nacional. És un espai potencial de majories. No és l'espai del PSC, que tampoc va aconseguir mai ser alternativa a Convergència, més enllà del tripartit.

—Per disputar l'hegemonia convergent probablement necessitaran altres forces d'esquerres com ERC o la CUP.

—És que en el cas d'Esquerra Republicana és un debat gairebé mort abans de néixer. No per voluntat nostra. Esquerra ha dit per activa i per passiva que no volen construir un Govern d'esquerres amb nosaltres. Quan s'ha plantejat la possibilitat que comentés, han dit que no, que no volen cap mena de pacte amb nosaltres. Té a veure amb aquesta idea que Esquerra Republicana vol ser la nova Convergència. No volen aliar-se amb l'esquerra perquè no volen entrar en l'eix esquerra-dreta. Ara mateix és un partit inhàbil per a la construcció d'un Govern d'esquerres a Catalunya. Jo et podria dir que sí, però la realitat és la que és.

—I amb la CUP la relació és millor?

—Però no és un problema de relació. Jo amb Joan Tardà tinc molt bona relació. [Riu.]

—Però amb Gabriel Rufián potser no.

—Amb Gabriel Rufián és que no tenim ni relació. Tampoc és una mala relació: senzillament no existeix. Parlo més amb el Tardà. Però també és ell qui em ve a buscar a l'escó i em treu a fumar. De vegades la vida sembla complexa però és molt senzilla. [Riu.]

—I la relació política amb la CUP?

—Políticament? És cert que amb la CUP compartim moltes coses d'origen. Hem compartit molts espais. Jo conec molta gent de la CUP, hi tinc amics. Ara bé, la CUP ara mateix també està en un projecte molt clar: donar suport a la majoria governamental. Bé, formar-ne part, perquè de vegades tenen aquella cosa gairebé esquizofrènica. Són Govern. I la CUP ara per ara tampoc no ha expressat cap projecte que vagi més enllà d'això, de la independència de Catalunya.

—El nou subjecte polític...

—Si li vols dir *partit*, digues-li *partit*. [Riu.]

—Accepto les seves normes de joc. El nou subjecte polític continuarà sense posicionar-se entre el sí i el no?

—És un debat, certament, però no ho serà com a tal en la convenció constituent de l'abril. No es planteja entre "sí" i "no", sinó quina ha de ser la proposta. Perquè, si no, és un debat molt trist. Com a espai polític ja hem tingut aquest debat. Considerem que la sobirania de Catalunya es fa més forta —o té sentit— en la mesura que es defensen múltiples sobiranes: econòmica, energètica, ecològica... Tenim independentistes i gent que no ho és. Però tots tenim clar que la sobirania nacional només té sentit en la mesura que és una sobirania plena.

La majoria d'independentistes del nostre espai creuen que hi ha més possibilitats d'assolir la independència en un espai més ampli, que defensi totes aquestes sobiranes i garanteixi que hi haurà un referèndum algun dia. No subordinar-ho tot a l'objectiu de la independència. Ara el que tenim a Catalunya és una coalició governamental que ha subordinat tots els seus principis a un de sol. Només així s'entén que un partit que ha defensat tesis neoliberals com Convergència i un partit anticapitalista com la CUP puguin compartir majoria governamental.

—Parlen de sobiranes múltiples i compartides, d'un Estat plurinacional... Són conceptes que sonen molt bé, però que no sabem exactament com es concreten.

—A nivell de l'Estat espanyol, un Estat plurinacional significa no un reconeixement cultural de l'existència de diverses nacions, sinó un reconeixement polític, jurídic i sobirà d'aquestes nacions. Una mesura, per exemple, seria un poder judicial que expressés aquesta realitat plurinacional, que portés a la desaparició del Tribunal Constitucional per anar cap a un tribunal que representés les diverses nacions i plantegés els conflictes en termes de cosobiranes. També la representació exterior d'aquest Estat ho hauria d'expressar. Hi ha moltes mesures concretes que ho exemplifiquen. No és un model federal, perquè un model federal és un *café para todos*, si vols millorat.

A partir d'aquí, el que ens toca ara és la construcció de la proposta per Catalunya. Cal veure com s'articula aquesta realitat: Una república catalana? Un estat lliure associat (que a mi em sona fatal)? En tot cas, ha de ser una articulació institucional que comparteixi sobiranes després d'assumir la sobirania plena. Tot això inclou el dret a decidir. A decidir marxar, si es vol.

—La seva posició personal, que podria resumir-se com a sobiranista no independentista, és entesa fora de Catalunya?

—És curiós. Hi ha tota una part que està canviant bastant, jo crec que per a bé. El CIS comença a reflectir-ho, però nosaltres ja teníem enquestes. El 2013, al voltant del 20% dels espanyols estava a favor del dret a decidir de Catalunya, que bàsicament eren catalans i bascos. El 2015 ja estàvem en més del 40%. Ja sé que "tenim pressa" i per tant és poc. [Riu.]

Duplicar aquesta xifra en dos anys no està malament. Hi ha una consciència cada cop més gran, no només de la ciutadania sinó també per exemple dels constitucionalistes, que això no és sostenible. És evident que hi ha un bloqueig del sistema polític, i que aquest bloqueig està destruint el mateix sistema. La segona pota del règim del 78, el PSOE, ha implosionat pràcticament. L'aparent proposta de renovació que era Ciutadans ha quedat en la irrellevància política més miserable. Aquest bloqueig està matant el sistema. Aquesta mort és més lenta del que esperàvem, però existeix.

—Què diferencia la resolució del referèndum suspesa pel Tribunal Constitucional de la dels comuns, no suspesa?

—En el fons el Tribunal Constitucional, que està absolutament deslegitimada i actua políticament, el que està dient en no suspendre la resolució de CSQEP és que existeix una via legal. Una altra cosa és si hi ha voluntat per fer-ho. La nostra resolució parlava d'un referèndum vinculant i amb reconeixement internacional, i deia que legalment hi cap, en l'or-

denament jurídic actual.

La diferència, suposo, és que la de Junts pel Sí i la CUP obviava l'existència d'aquest ordenament jurídic. Més enllà d'aquesta diferència, el que hi ha és un Tribunal Constitucional amb una voluntat intervencionista en els debats polítics. Són resolucions, ni tan sols són coses amb efectes jurídics. El Tribunal Constitucional s'està fent on no li toca.

—Errejón va dir que, sense acord amb el Govern espanyol, també donarien suport al referèndum. Vostè, en canvi, ha evitat posicionar-se.

—No, no. L'Íñigo va dir una cosa molt evident, amb la qual estic molt d'acord: que la construcció de la sobirania de Catalunya sempre s'ha fet a partir de la pròpia voluntat dels catalans. I aquesta voluntat ha inclòs grans dosis de desafiament. Per tant, si l'Estat ara està tan cat, Catalunya té legitimitat per protagonitzar la seva pròpia construcció. I si això significa un desafiament, doncs un desafiament. Si això significa traspassar l'ordenament jurídic, es traspassa l'ordenament jurídic. Jo això ja ho he dit abans de l'Íñigo, el que passa és que no ha tingut tant impacte. [Riu.]

—Altres vegades no ha estat tan clar.

—És que l'altre debat és si això es fa amb un altre 9N. I en això l'Íñigo i jo també estem d'acord. Se'ns fa difícil pensar que un 9N bis sigui el desafiament que necessitem. Més que res perquè has d'estar ben convençut que t'enfortirà, que no et debilitarà. Repetir una altra vegada el mateix... Però és que tampoc sabem quina és la proposta. S'ha parlat molt del RUI, però més en termes declaratiu que de proposta.

—Vostès ens han dit moltes vegades com no es fa un referèndum: com el 9N. Però la pregunta és com es fa.

—Perquè nosaltres no hem fet la proposta del RUI. L'ha fet el Govern de la Generalitat. No només és qui la fa, sinó qui la pot dur a terme. Si es fa un RUI, a qui implica és el Govern de la Generalitat. És qui ha d'impulsar-ho. Nosaltres sem- →
pre hem dit el mateix: expliqui'ns-ho.

«Esquerra Republicana ha acabat acceptant el marc de joc de Convergència»

→ —**La seva proposta, doncs, és esperar i esperar?**

—La nostra proposta passa, en el cas de l'Estat espanyol, per seguir treballant per aconseguir un referèndum. Això significa, per exemple, aconseguir que cada cop hi hagi més alcaldies de capitals que hi estiguin a favor, com Manuela Carmena a Madrid. També significa tot el que hem fet l'últim any. Aquí a Catalunya se'ns deia que el referèndum era pantalla passada, i en aquell moment no es convocava el Pacte Nacional pel Dret a Decidir per ajudar-los a fer-lo. Llavors estàvem bastant sols en això.

—**El referèndum entra, doncs, en el seu full de ruta?**

—Primer de tot, nosaltres no tenim fulls de ruta. Això dels fulls de ruta, millor no tenir-ne, perquè és allò que sempre incompleixes. Hem tingut un full de ruta que acabava el juliol del 2017, un altre d'un "referèndum o referèndum" el setembre del 2017 i ara un referèndum pactat sense data. Crec que és millor deixar-ho en propostes, perquè els fulls de ruta... [Riu.]

—**Doncs deixem-ho en proposta.**

—La nostra proposta és un procés constituent: que Catalunya superi el marc autonòmic a partir de l'elecció d'una assemblea constituent. Evidentment, aquesta nova Catalunya sorgida del procés constituent, abans o després, ha de tenir dret a decidir. Si ens diuen que un RUI té reconeixement internacional i efectes jurídics, i interpel·la tota la ciutadania, nosaltres encantats de la vida. Sóc una de les persones que més desitja que es faci el referèndum. No estem tancats a res, però no és la nostra proposta.

—**Com es força l'Estat a pactar un referèndum?**

—Nosaltres vam treballar per construir un govern alternatiu que permetés fer efectiu el dret a decidir. El que s'ha produït no és un Govern alternatiu, és evident. Però és un Govern dèbil, que a tot estirar té dos anys de recorregut. Dificilment el PP acceptarà un referèn-

«Sóc una de les persones que més desitja que es faci el referèndum»

dum. També és cert que de coses més rares també se n'han vist. Adolfo Suárez era el "secretario general del Movimiento" i després va ser "el pilot del cambio". Hem vist coses extraordinàries!

—**S'imagina vostè Rajoy convocant un referèndum?**

—[Riu.] No, jo només dic que, de coses rares, n'hem vist. Per no tancar la porta a res, no perquè pensi que passarà. Però de vegades quedés sorprès.

—**Si acaben inhabilitant Carme Forcadell, un escenari que és possible, com actuaran els comuns?**

—Les diverses forces sobiranistes del país haurem de prendre mesures conjuntes. Hi ha diverses opcions. La més evident, la mobilització, que ja la donem per descomptada. I n'hi ha d'altres, però no les vull dir perquè semblarà que estic apuntant coses que no les he discutit ni em pertoquen. Però jo crec que el Parlament de Catalunya té diversos camins d'actuació.

—**Com mantenir Carme Forcadell en el càrrec?**

—Evidentment hauria de seguir. El problema aquí és sempre el mateix: els funcionaris. No perquè els funcionaris tinguin la culpa de res, sinó perquè expressen el problema de la legalitat. Aquí el que s'ha de veure és què significaria això en termes de funcionament de la Mesa del Parlament.

—**Els queden llunyans els enfrontaments interns de Podem?**

—Personalment no, perquè tots són amics meus. Políticament, dues reflexions. No són llunyans perquè necessitem un soci, un partit germà a l'Estat que deixi de parlar cap endins i parli cap enfora, però també és cert que el nostre

debat ara és un altre: la construcció del nou espai polític.

—**És vostè pablista o errejonista? Al final són dos estils ben diferents que es tradueixen en dues estratègies també ben diferents.**

—Jo crec que el que fan és fixar-se en dues coses diferents. S'ha explicat que l'errejionisme és més transversal i el pablisme és més essencial. En la mesura que l'errejionisme posa l'accent en la necessitat d'articular una posició institucional forta que representi una alternativa, el pablisme expressa la necessitat de mantenir un antagonisme fort al sistema polític. El que han de fer és trobar la integració entre aquests dos accents, perquè estratègicament no sé si hi ha tantes diferències.

—**Si s'allarga molt aquest enfrontament públic, pot passar-li factura, a Podem?**

—Entenc que aquest enfrontament té una lògica precongessual. Sent l'11 de febrer el congrés, potser sí que el precongessual s'està allargant una mica... [Riu.] El congrés espero que arribi a la conclusió que cal un pacte i un acumulament de les diverses posicions. Un cop acabat el congrés, tothom a treballar.

—**A quina legislatura li dóna més vida, a l'espanyola o a la catalana?**

—[Riu.] Veig poca vida a les dues, t'ho he de dir. Si vols que faci una aposta, que segur que em sortirà malament, crec que anem cap a eleccions catalanes a finals del 2017 i espanyoles a finals del 2018. Veig més properes les catalanes perquè el pacte entre Junts pel Sí i la CUP es basa en un calendari. És evident que ja no es complirà, i això no se sosté massa temps. Si l'actual Govern estigués quatre anys sense complir cap de les dates del seu full de ruta, seria incomprensible.

Es pot donar una conjunció galàctica: que tinguessin lloc més o menys en el mateix moment. Això ja seria un curt circuit global de tot el sistema polític. Aquest escenari, a banda d'esgotador, seria molt interessant. [Riu.] •